

ՏՐԱԿՏԱՆԻ ՏՐԱԿՏԱՆԻ

ՈՐԱԳԻՐ

Դատաւարական Դատաւարական և Զեկարական

ԵՐԵՎԱՆԻ ՏՐԱԿՏԱՆԻ 77 :

ՕԿՏԻԲՐԵՐ

ՈՒՐԻՆԹ 13 ՄԵՐՏ 1842

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

5 Սարտ :

Երեւոյ շարժութիւնը և հասարակական շարժութիւնը մեծապէս փոխադրուի և արեւելի սկզբունքներէն մեծապէս շեղուի : Տեղեկութեան երկուքն ալ աշտոնատարները որ հոն տեղ ժողոված էին , ղեկավարեցին զնա , և սովորական հանգիստով մեծ խորհրդարանը տարին :

Երբեք և հասարակութիւնը քիչ մը հանգստանալէն ետեւ խորհուրդը սկսաւ , որ երկու ժամէն է վերջ քշեց : Եւ խորհուրդին մէջ եղած որոշումները չի գիտցուցաւ , այսու ամիսային կրկնութիւն թէ Եւրոպայի և հոնապատանի գործքերուն վրայով եղած ըլլայ :

Երբեք և խորհուրդը օրը արեւելեան Գաւառ մէկ մեծ խորհուրդ մըն ալ եղաւ Բարձրագոյն Կայսրութեան ներկայութեանը . կը հաստատուէր թէ այս խորհուրդը ևս Եւրոպայի հիմնական վիճակին վերաբերեալ գործքերուն համար էր :

Կրտսեակն որ Եւրոպայի աս գործին համար ըրած որոշումները պիտի ծանուցէի հինգ մեծ տեղեկութեանց գեղարարներուն :

— Երբեք և խորհուրդը շեղուի անոնք անցած ուրբաթ օր Եւրոպայի գաւառ , բերաւ Սամի

փաշան . որ քանի մը ամիս առաջ ևս հոս էր , Սահմանադրութիւն փաշային որդւոյն Սաիտ փաշային հետ : Կրտսեակն աս փաշան մասնաւոր պաշտօնով մը եկաւ , որուն ինչ ըլլալը գիտցուած չէ : Սամի փաշան 15 միլիոն զուռուշ բերիւր է ի հաշիւ Եւրոպայի հարկին . նաեւ ծանրագին ընծաներ՝ Եւրոպայի փոխարքային կողմանէ տեղեկութեան մեծամեծ պաշտօնատարներուն տրվելու համար :

Եւրոպայի շեղումը քարանձախ կընէ որ 15 օր պիտի տուէ . կրտսեակն քարանձախն ըմբռնալէն ետեւ , Սամի փաշան պիտի բնակի Սարիմ Էֆէն տիւն բնակարանը :

— Եւրոպայի և Եւրոպայի Էֆէնտիւն , Եւրոպայի զեհարարները Եւրոպայի և Սահմանադրութեան շարժութիւնը միայն իրենց տեղը երթալու : Եւրոպայի ներքին միայն իրենց քարտուղարները հետեւին տարին . իսկ մնացած մարդիկները առաջին շեղումով պիտի երթան :

— Երեւոյ հինգ շաբաթի իրաւ փաշան Եւրոպայի հետ դարձաւ , ուր որ գացած էր ինչպէս ծանուցիւր էնք , չուխայի գործարան շինելու տեղը զննելու համար :

Եւրոպայի աշտոնատարը քանի որ ետ դարձեր է կը զուրկուի թէ Եւրոպայի Եւրոպայի միտք ունի իր ծախքովը գանազան գործարանները շինել տալ , հաճկատանի խիստ հարկաւոր եղած ձեռագործ

բաները գործընդուն համար : Եւրոպայի մարդ կըցանկայ որ աս բանը շուտով ի գործ գրվի . վասն զի աս կերպով արհեստները կըծաղկին և երկրագործութիւնը ու վաճառականութիւնը առաջ կերթան :

Եւրոպայի կըզրին փետրվար 19 թիւով :

Եւրոպայի 10 ին գիշերը խումբ մը խումբարաններու 30 հոգի , որոնք ամիսէն ալ յոյն էին , յարձակեցան Եւրոպայի հազարապետին բնակարանին վրայ , այն միտքով որ առաջ հոն տեղ գտնուած զէնքերը ձեռք ձգեն և ետքը կարող ըլլան քաղաքը կողոպտելու : Եւրոպայի մը զինուորները զարնուցան աս ապստամբներուն հետ և սաստիկ կռուելով անոնցմէ իրեք հոգի սպաննեցին , հինգ վեցը վերադարձին և տանը հինգ հոգի ձեռք ձգեցին ու բանտը գրին . իսկ զինուորներէն երկու հոգի սպաննեցան . այժմ քարեկարգութիւնը վերադարձան հաստատուած է :

Պարսկաստանի լուրերը կը ծանուցանեն թէ , պարսիկ Սիբէլ Կիլիս , այն նահանգի իշխանին մեծ եղբայրը անմիջապէս Եւրոպայի գացեր է , որ աս անցքին վրայով քննութիւն ընէ և պարսկացիներուն համեմատ միջոցները բանեցնէ :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

ՆԱԽԱՐԱՐՈՍ ՊԵՏԱԿԱՆԻՒՆ

Եւրոպայի Պետականութիւն :

Եւրոպայի ծնունդը , աշխարհակալութիւնը , ձախորդութիւնը ու մահը :

(Զարուհանութիւն)

Եւրոպայի շարժութեան պատկով մը ետ դառնալով , ըսեց որ քաղաքական խումբութիւնը վերստին բորբոքեր է Եւրոպայի մէջ մեծ երկպառակութիւններով , ու Սահմանադրութեան մը Եւրոպայի մանր է . սոսաւ որ ամեն մարդ կը փափագի թէ փոփոխութիւն մը ըլլայ . ուստի հասարակութեան միտքը աղէկ մը հասկնալէն ետեւ , իսկոյն ձեռք գրեալ “ Տեղեկութեան ” ըսած ժողովը ըրեւնալէն ընելու : Ժողովը մեծամեծները անոր հետ միաբանելով , որոշեցին որ անկից ետքը Սահմանադրութեան մէջ ըլլալ օրինադիր խորհրդարանին ատենանը , ու առանձին վճիռ մը տրուի Պետականութիւն աս գործը գրելու ամենեւեմ համար : Պետականութիւն յիշեալ ժողովը գնաց ու ըսաւ . “ Եւրոպայի , հասարակականութիւնը կործանուելու

վրայ էր , ըսեց ձեռք տրուած վճիռը ազատեց զանի ” : Սահմանադրութեան անանկ մէկ հասարակականութիւն մը որ ձեռք մարիտ ազատութեան վրայ հաստատուած ըլլայ . . . ու պիտի ստանանք ալ ” : Եւրոպայի դարձաւ իր հրամանին տակաւ եղած զօրքերուն ու ըսաւ . “ Եւրոպայի ասորի է որ հասարակականութիւնը գէշ կը կառավարուի . ազատութիւնը յաղթութիւնը և խաղաղութիւնը նորէն պիտի տան աշխարհի բարեկարգութիւնը որ Եւրոպայի մէջ ունէր , ու յետոյ անմասնութիւնը կամ մասնութիւնը պատճառ և զան որ կորսնցուց զանի ” :

Եւրոպայի գիտէր Պետականութիւն որ Եւրոպայի հարկերնրու ըսած ժողովը շատ գէժ պիտի կենայ աս բանիս . ուստի փոքրիկ գունդ մը զօրք առաւ հետեւ անանկ գնաց հոն : Եւրոպայի տեսան ատենակալները սաստիկ նշանաւոր սկսան միաբերան աղաղակել . Եւրոպայի ըսել կուզեն աս զինուորած մարդիկները . Եւրոպայի կը համարձակին ներս մտնալու . վա՛ր առնելու բռնաւորը . . . վա՛ր առնելու աս նոր Եւրոպայի ” :

Պետականութիւն ասոնց աղաղակը ու սաստիկ ընդդիմութիւնը մտիկ չընելով առաջ գնաց . ատենակալներուն շատը գէժ վաղցեցին ու մէկ ալ անոր երեսին պոռաց . “ Սահմանադրութեան կուզեն որ քու հայրենեացդ գէժ պատեարարի ” : Պետականութիւն չի կըցաւ պատասխան տալ , կար-

ծելով թէ մեքերնին զինքը մեղացունել է . իսկ զինուորները “ Եւրոպայի մեր զօրավարը ” ըսելով , վաղցեցին անոր վրայ ու սրահէն դուրս հանեցին : Եւրոպայի բոլոր ատենակալները վերստին սկսան պոռալ . Սահմանադրութեան : Եւրոպայի ժողովը նախագահը Եւրոպայի Պետականութիւն աս բանիս գէժ կեցաւ ու ձգեց իր պաշտօնը . յետոյ հասաւ իր եղբորը որ ձին հեծած էր , դարձաւ գէպի զօրքերուն ու ասանկ ըսաւ . “ Եւրոպայի օրէնսդիր ձանչցեց միայն անոնք որ հիմակ իմ քովս պիտի գան . իսկ չեկողները պէտք է որ զէնքով հալածենք . ինչու որ ալ անոնք զաշնակի փոխանորդներն են չէ թէ ժողովը գնան ” : Եւրոպայի Եւրոպայի ըսածը զօրավարութիւն էր : Եւրոպայի հրամանին տակաւ եղած ումիտիկ զօրքերը իսկոյն ընցեցան սրահին մէջ ու հոն գանձուողները ցիրուցան ըրին : Եւրոպայի խորհուրդը ընելու կանչեց Եւրոպայի ժողովը քանի մը անգամներ , ու հրատարակեց , թէ զօրավարները և զինուորները “ մեծապէս արժանաւոր եղած էին իրենց հայրենեացը ” :

Եւրոպայի երկու ժողովը ալ խափանեցաւ , ու հոկ տեմբեր 19 ին հիւպատոսական պաշտօնատարութիւն մը տրուեցաւ աս իրեքը , Պետականութիւն , Սիբէլ և Սահմանադրութեան . որոնք հետեւեալ օրը Եւրոպայի մէջ սկսան

վերաբերեալ դաշինքը պիտի չափաւորի : զաղ-
ղացոյ տէրութիւնը անոր հաստատութիւն տալէն
առաջ : Եւ չափաւորութիւնը բնաւ վնասելու չէ
դաշինքին զօրութեանը . բայց բաւական պիտի
ըլլայ գաղղիացի պաշտօնատարին նախատինքը
ընթերցելու : որն որ կրնայ նա տէփութենքու խոր-
հրդարանին կարծիքին : դեմ շարժելուն համար :
Աւստի մեր թղթակիցներէն մէկուն գրածին նայե-
լով : Եւ չգիտայի պաշտօնատարին խոհեմութիւն
կրթանքներէն թէ որ Վաղղիացի ուղածը կատա-
րեն : Եւ բանին կատարելը շատ հարկաւոր է Ս .
Կիզըն գործքերուն ապահովութեանը . և ասկէց
էլեւ օգուտ մը չըլլար որ նա տէփութենքու
խորհրդարանին մէջ իր գիտաւորութիւնը առաջ
տանելէն ետեւ : իր պաշտօնին մէջ հաստատ մնայ և
հոգ տանի պէտք եղած միջոցները բանեցնել հա-
տարակութիւնը գոհ ընելու : որոնք սա վէճին ա-
ղէկ մը տեղեակ չըլլալով յամառեալ կրկնան :
Վաղղիացի մէջ միայն սա բանին համար կրնա-
խառնի Ս . Կիզըն թէ նա իր հայրենեաց շահը զո-
ղենէ Եւ չգիտայի օգուտին : վասն որոյ շատ հարկաւոր
է անոր : որ ցուցնէ թէ Վաղղիացի օգուտը չի
զոհեց : այլ խոհեմութիւն բանեցուց Եւ չգիտայի տէ-
րութիւնը համարելու որ Վաղղիացի բրած առա-
ջարկութիւնը կատարէ :

«Ս . Կիզըն թղթակցին նայելով արժան է քննել : չէ
թէ արդեօք Ս . Կիզըն մանաւակից եղած է սա
դաշնադրութեան վերաբերեալ գործքերուն : այլ
միայն նայելու է թէ մէկ մեծ բարութիւն մը առաջ
չի՞ գար մի ան չափաւորութիւններէն : որոնք կը
գաղղիցներն : Ի . թիւերի և Եւ չգիտայի հակառակ
կողմին մշտապէս գնահատները :

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Վաղղիացի եկամուտը 1841 ին՝ 715,675,000 Փը-
րանքի հասեր է : որ 1839 ին եղած եկամուտին հետ
ընդամենը՝ 58,284,000 Փրանք էլիւն է : և 1840
ին՝ 33,038,000 Փրանք էլիւն եղեր է : Պէտք է դիտ-
նալ որ 1841ի եկամուտին հետ հաշիւ եղած չին

«տուրմանս վրայով երկրայտ թիւն ունիանէ , դուն քու
«պաշտօնդ որոշէ՛ , քու բարեկամներդ վիճակը հաս-
«տատէ : Եւ Վաղղիացի եմ , բնութեամբ գիտած . ու
«արդարութեան ալ կրպահանքէ որ անանկ ըլլամ . ահա
«ասոնք են իմ կենացս կանոնները :

«Ընէ՛ , անհնարին է որ Վաղղի , Վասգիլիոնի ու Եւ-
«քսիլի յաղթողը՝ Վաղղիայի տիրողը՝ փառքէն ելելի
«սեպէ մէկ անոսի համարու մը : Բայց հիմակ թանկա-
«գին ժամանակ մը կորսնցնենքու վրայ ես . մենք կրնանք
«Վաղղիայի փառքը ապահովելու . «մենք՝ կրնանք ,
«վասն զի սա բանին համար Պոնտփաութի օգնութեանը
«կարօտ եմ . ու ան ալ առանց ինծի չի կրնար սա ըսածս
«գլուխ անանելու :

«Օգործարար , Աւրոպայի աչքը քու վրայ է , փառքը
«քեզի կրպասէ , ու ես ալ անհամբերութեամբ կը ցան-
կամ որ խաղաղութիւն ըլլայ իմ երկրիս մէջը :

Լուի :

Պոնտփաութի չի խաղաղեցաւ սա ներդաժիտ հնարքնե-
րէն . առջի նամակին որու գաղտնի նպատակն էր անոր
հայրենասիրութեան անունը աւերել , պատասխան չի

ան առնելքները որ տակաւին կը պահանջուին :

Գրպանի համար շինեալ առաջին ժամացոյցները
Վերմանիայէն Եւ չգիտայի խրկուեցան 1577 ին , և Եւ չ-
ընկալեցի մէջ առջի շինեալները ձուլած . էին :

«Բուրիէ տի Եւ չգիտայի ըսեալ օրագիրը կըսէ , թէ
պարոն Նէնիկն տի Սուլէ Գուլ զիսաւոր աստղ
մը տեսեր է առիւծ համաստեղութեանը մէջ . իր
արեւամերձ կետին դիրքը 27 աստիճան 50 րոպէ
հեռու է եղեր առիւծէն : Կերեւայ թէ օգը խիստ
պայծառ որ ըլլայ սա գիտաւորը մերկ աչքով ալ
պիտի տեսնուի :

ԼՈՒՐՆԵՐ ԼՈՒՐՆԵՐ

ԼՆԳՂԻՒ

Լիւրիփուլ , 13 փետրուար :

Բաւարակ : Սիւն թու է , մանաւանդ միջակ
տեսակները . որոնց գէններն ալ բաւականապէս ի-
ջան . այսու ամենայնիւ ծախու առնող շատ չի կայ
որովհետեւ ներքի քաղաքներէն եկած լուրերը ձա-
խող են : Եւ չգիտայի հանած բամպակներէն միշտ
մէկ մասը ետ կը տարվի չէ ծախվի : Բայց և այն-
պէս ըստակին առատութիւնը ու գիններուն ցած ըլ-
լալը հարկաւորապէս բարի փոփոխութիւն մը պի-
տի պատճառեն սա ապրանքին վրայօք :

Եւ չգիտայի զրամանոցէն ընդունած լուրերնիս
խիստ լաւ են . որովհետեւ կրճատեցանք թէ ըս-
տակի տուար հարուրին 4 իջեցուցեր է . իրեք
տարիէ ՚ի վեր հարուրին 5 էն պակաս եղած չէր
ու երբեմն ալ աւելի կըլլար : Եւ չգիտայի ըսեալ
բամպակայ ծախսը՝ 23,190 պալեա ըլլալու է . իսկ
դուրսերէն եկածներուն թիւը 40,866 պալեա է :

ԳԼԳԼԻՒ

Մարտիլա , 27 փետրուար :

Բաւարակ : Վարնոց տեսակները խիստ թու են

գրեց . երկրորդ նամակին հետեւալ պատասխանը տը-
վաւ . որու առջի տողերը ծաղրական խօսքերու կրնա-
նին :

Փարէզ , 6 օգոստոս 1799 :

«Եւ չգիտայի քու նամակդ , Տէր , որու մէջ գրած քա-
«ղաքաւարական խօսքերէդ շատ շնորհակալ եմ :

«Վասն չի պիտի ցանկատալ Վաղղիա դառնալու . ին-
«չու որ հարկ կը ըլլայ անատենը : հարկի հաղար դիւրու
«(լիւրու) վրայէն անցնել : Եւ չգիտայի՝ քու շահդ Վաղ-
«ղիայի երջանկութեանը ու հանգստութեանը , որ պատ-
մութեանց մէջ գտնուի թեմը յիշատակիս :

«Սեւ գութ ընդամենը ընտանեացի թշուառութեանը
«վրայ . հաճութեամբ արտի պիտի աշխատիմ թեմեցու-
«նելու : զայն , ջանալով որ հանգիստ ըլլաս առանձնու-
«թեանդ մէջ :

Պոնտփաութ :

Եւ չգիտայի թագաւորին կողմնական եղողներուն ա-
տելութիւնը արթնացաւ . դժոխային կռիւն մեքենան
պատրաստուեցաւ . ու գիտեմքեր 24 ին իրիկունը , երբ

ու դժուարաւաճաւ . ասոր հակառակը առաջին
տեսակ լաւ ապրանքը միշտ ծախու առնող կը-
գտնուի : Վասնի որ Եւ չգիտայի եկած վարնոց բամ-
պակները 65 Փրանքի կը ծախվի : Եւ չգիտայի եկած
նոյն տեսակ ապրանքներուն գինները ալ աւելի
պէտք է իջնան որ քըշվի : Եւ չգիտայի 38 պալեա
միջակ տեսակ Վրքապաճ ծախվեցաւ 80 Փրանք
հարուրին 16 վար իջեցուցելով , ու 15 պալեա Սո-
պուրն ընտիր ապրանք 77 1/2 հարուրին 2 վար իջե-
ցուցելով : 1840 փետրուարի վերջը Մարտիլայի
մէջը ամմէն տեսակ բամպակներէն 16,200 պալեա
կար . 1841 նոյն ամիսը 6464 պալեա կար . իսկ սա
տարի նոյն ամիսը 35,786 պալեա կայ :

Մետաքս : Վրիչ առուտուր կըլլայ ու գիններուն
գրեթէ նոր փոփոխութիւն մը չեղաւ . Պարսկաս-
տանու մետաքսը կարժէ 11-13 Փրանք կէս քիլո-
րամը . Մէշտուր կարժ խալիս 18 1/2-20 Փրանք .
Պրուսա ևս կարժ խալիս 17 Փրանք :

Գործառնութեանը վերաբերեալ ձէթ : Սանիայ-
էն ինը նաւ մէկ տեղ գալով , սա հիւանդութիւն գինը ի-
ջեցուց . 128 Փրանքէն , շուտով մը 123 ի իջաւ
պատրաստ ապրանքը : Եւ չգիտայի ամենայնիւ սա գինով
ալ ծախու առնող խիստ քիչ կայ . իրեք չորս ա-
միսէն ետքը առանդելու պայմանու , 117-118 Փը-
րանքի ծախող կայ :

Սապոն : Կուղվի ու բաւական գործառնութիւն
ներ եղան սա շարաթ . 7-800 սունտուկ թիպագոյն
գիղին սապոն վաճառվեցաւ 43 1/2-47 Փրանք յիսուն
քիլոկրամը քաղաքին մէջը . ու 150-200 սունտուկ
ևս նոյն ապրանքէն համարանոցին մէջը վաճառ-
վեցան 33 1/2-36 Փրանք : Եւ չգիտայի մաս ճեր-
մակ սապոն ծախվեցաւ 53-54 1/2 քաղաքին մէջը , ու
42 1/2-43 1/2 համարանոցին մէջը :

Քիթի : Սիւն թու է ու գիններուն նոր փո-
փոխութիւն մը չեղաւ . միջակ տեսակները ամե-
նին չուղվի . բայց գիղիյիկ ապրանքը երբեմն
երբեմն կը ծախվի :

Թիթիլ : Վրիչ կայ մանաւանդ լաւ տեսակ
ներէն որոնք միշտ կուղվի :

որ Պոնտփաութ կապը նստած թաւրոն կերթար յան-
կարճ կրակ տըլին մերենային . բայց իր կապին ամե-
նէն վնաս մը չեղաւ . որովհետեւ կառավարը հարբած
ըլլալով՝ սովորականէն ելելի կը քըշի . թէ որ 10 ման-
րերկրորդի չափ ետ մնացած ըլլար անշուշտ սա որոգայթը
լարողներուն կամքը կը կատարէր : Վասնեւրկու հոգի
մեռան սա գիղուածէն , ու յիսունվեց հոգի ալ վերա-
ւորեցան : Եւ չգիտայի Վրիչ լաւ թիթիլ , (ա-
կանջ չի դաւ իր հետը եղողներուն որոնք կը յորդորէին
որ ետ դառնայ) ու բնաւ խռովութիւն մը չի ցըցունելով
նստաւ հոն բաղմութեան մէջ . յետոյ Վիլյուրի պա-
լատը դառնալուն պէս կանչեց իսկոյն Վրիչ անունով
կառավարութեան գործակար , որ վրէժ առնելու համար
հասարակութեան կողմնականներէն՝ որոնք ինքը ատելի
էր , յանցանքը անոնց վրայ ձգեց ու ի 30 հոգի աքսորել
տրուաւ :

Եւ չգիտայի անգղիացի Վրիչ լաւ դաշ-
նադրութեանց արգելք եղած էին . բայց սա բանը նոր
առիթ մը եղաւ գաղղիական բանակին յաղթութիւննե-
րուն , որ Վրիչ լաւ պիտի հրամանատարութեամբը
25 օրվան մէջ իննսուն փարսախ տեղ առաւ . Եւ չգիտայի

ՏԱՆԿԱՍՏԱՆ

Կոստանդնուպոլիս, 10 Մարտ:

Մայրաքաղաքիս առևտուրը հասարակօրէն թուլութեան մէջ է. այսու ամենայնիւ լինաւորութիւնը քիչ մը կուզվին. որոնց վրայ քանի մը ծանօթութիւններ կուտանք:

Մետաքս: Միշտ կուզվի ու գինները հաստատուն են. Պրուսայի մետաքս խիստ քիչ կայ. Պարսկաստանէն բաւական ապրանք կը ստանանք, բայց տակաւին չեկան. սա տեսակին գինը՝ 140-155 զուռու է օխան. լինդրիանուպոլսոյ մետաքսը՝ 160-165. Պրուսայի լինդրի տեսակը՝ 265-270 թէֆէն. ևս կարճ խալաթան՝ 280-285. Վաղլի տեսակը՝ 280-300. ևս կարճ խալաթան՝ 290-340:

Փիւլք: Խիստ քիչ ապրանք կայ. անցեալ օրը մէկ մաս եկաւ զուրսերէն, ու խկոյն օխան 23 զուռու ծախվեցաւ. սա գիններով ծախու առնող շատ կայ, բայց գրեթէ ամենեւին ֆիւլք չի կայ քաղաքիս մէջը:

Պարսկաստանի ապուր: Զի կայ. թէ որ դալու ըլլայ, խկոյն օխան 22 զուռու ծախվին:

Եղան մորթ: Լաւրոպայէն եկած անյաջող լուրերուն պատճառով, մեծ անշարժութեան մէջ է սա ապրանքը ու գիններն ալ անոնով միայն են. սա օրվան արժողութիւնը 5½ զուռու է օխան, բայց երեւոյնքը ալ աւելի պիտի իջնայ, թէ որ Լաւրոպայէն յաջող լուրեր չի գան:

Ղէհրի: Խիստ թուլ է ու հարցունող չի կայ. սա օրվան գինը կեսարիոյ ապրանքին՝ 24-30 զուռու է օխան ըստ տեսակին. լսկիլիպը՝ 15-16½. բայց անոնով միայն են ու գնոյ առնող չի կայ:

Մեղրամոմ: Կուզվի ու քիչ ապրանք կայ. 21-21½ զուռու է օխան գիւրաւաւաւաւ է:

սէնի պատերազմի իրիկունը ըստ Մոռո, ահա մենք հաշտութիւնը ձեռք բերինք նոր տեղեր առնելով: Հիւրաւի աստի յաղթութիւնները դադարեցան, դռնէ աս ժամանակ մը լինդրիայի աղքատութիւնը, ու Վապէնդէր կոմը հրատարակած էր գիւրսեմբը 31 էն ի վեր, 1800. թէ ինքը իշխանութիւն ունի “ստանց անգլիացոյց”: 9 փետրուար 1801, լուսնի վրի գաշանց թուղթը ստորագրվեցաւ, որ Վապէն Վապիօի գաշինքները նորոգելով Վապէնի գաղափարացոյց ձեռք մնալուն հաւանութիւն կուտար և՛ և՛:

Լսոր վրայ տէրութեանց գաշինքը տարւեցաւ. ու Պոնափաթ սկսաւ. լինդրիայի դէմ հիւսիսային գաշակցութիւն մը հաստատուեց, Սուսաստանի, լիւրսիայի Շվեդի և Տանիմարգայի մէջ: Սասնի միտք ունէր որ միաբանութեամբ Սուսաց կայսեր հետ, որ էր Պոլոս լ. բանակ մը խրկուի Լինդրիայի կողմը գաղափարացի և ուսուցիչութիւն: Բայց մարտի 23 ին գիշերը՝ սպանւեցաւ Սուսաց կայսրը իր սենեակին մէջ, գիւցաղնաբար կուզվին և տեղի թշնամիներուն հետ՝ որոնք տէրութեան մեծամեծներէն էին: Լսոր լսեց Պոնափաթ խկոյն Սուսի թէ օրը ըսած օրագրին մէջ գնել տրուաւ. “Պոլոս լ. մեռեր է մարտի 23 ին գիշերը. անգլիական նաւատորմը Սուսի նեղուցէն անցեր է 30 ին. պատմութիւնը մեղի իմացընէ պիտի ինչ գիտնէք որ կայ նէ սա երկու գիպուսին վրայով”: Լս փոփոխութիւնը ըլլալէն ետեւ լինդրիա աղաւթեցաւ վտանգէ, ու հիւսիսային գաշակցութիւնը արթնացաւ: Ղէհրանդը իր հօրը տնօրէնը նրա-

Ձեթ: Լս օրվան արժողութիւնը 185 զուռու է խանթարը. ու ծախու առնող շատ կայ սա գինով. բայց ձեթ ունեցողները չեն ուզեր տալու ու ալ աւելի գին կը խնդրեն:

Լիֆիօն: Թէպէտ քիչ ապրանք կայ մայրաքաղաքիս մէջը, այսու ամենայնիւ օխան 115 զուռու չեն աւելի առնող չի կայ:

Յորին: Թուլ է, ու քաղաքիս հարկաւորութեան համար միայն կը ծախվի. որովհետեւ Լաւրոպայի համար գնոյ առնող չի կայ: Լս օրվան արժողութիւնը հետեւեալն է:

Լիֆիօն կարծր ցորեն . . . 23½-24 թիլէն:
Պարսկապիտի ևս . . . 21½-22 ”
Կալաքի ևս . . . 18½-19 ”
Քաղաքիս մէջը 60-70 հազար թիլէ ցորեն կայ
Լիֆիօնի արժողութիւնը և Լիֆիօնի, որոնց գինները 17½-18½ զուռու է թիլէն:

Օ. Միւսիս, 13 Մարտ:

Տրամաւիթ սրտիւ կը ծանուցանենք թէ քաղաքիս առևտրական վեճակը միշտ մի և նոյն թուլութեան մէջ կը գտնուի, Լաւրոպայէն եկած ծախարդ լուրերուն պատճառով, մանաւանդ լինդրիայի ապրանքները հասարակօրէն չուզվիր ու գինները մեծ անշարժութեան մէջ են:

Բամալակ: Խիստ թուլ է ու ծախու առնող չի կայ. բաւական ապրանք կայ քաղաքիս մէջը, որոնցմէ շատ անգամ վնասակար գիններով կը ծախվին, դրամի հարկաւորութեան պատճառով. սա օրվան արժողութիւնը հետեւեալն է:

Սոպուճա . . . 225-228
Քրքաղաճ . . . 222-225
Վասապու . . . 225-228
Ֆիսսոն . . . 215-220

սա ու հրատարակեց թէ իր հայրը կամուսնէն մեռաւ. յետոյ անգլիացոյց հետ գաշնադրութիւն ընելով 17 յունիս 1801, Տանիմարգայի, Շվեդի և լիւրսիայի տէրութիւնները ևս ստիպեցան անոնց հետ գաշնակցելու: Լինդրիայի ու լինդրիայի Պոնափաթ օր փորձութեան մէջ անգլիացոյց վրայ յարձակի, ու սա բանիս համար Սպանիայի տէրութիւնն ալ իր հետը միաբանեց: Բայց կարողութիւն չուզաւ լինդրիայի թագաւորին մտերմանքէն մէկը Պատահոյի հաշտութիւնը ստորագրելով, պատճառ եղաւ որ քիչ առնէին Սպանիայի գաշնադրութիւնը հաստատուեցաւ փորձութեան և Վաղլիայի մէջ:

Սերպիլիա տէրութիւնները չուզելով մասնակից ըլլալ սա երկու նախանձորներուն պատերազմին, (այսինքն լինդրիայի և Վաղլիայի) հարկ եղաւ որ ծովու վրայ կուլին ասոնք: Սասի Վաղլիայի բոլոր ծովեզերքները ամբողջութեամբ թէպէտ որոշեցին որ լինդրիայի վրայ յարձակին, բայց յետոյ մէկ գի ձգեցին սա խորհուրդը. ինչու որ պատերազմ ընելու առիթ մը չի կար, ու երկու կողմին ալ հարկաւոր էր հաշտութիւնը. որն որ ստորագրեցին 1802 ին սկիզբը, ու քիչ մը ատեն աղաւ նաւարկութիւն եղաւ:

Լս միջոցիս լիւրիայի հասարակապետութիւնները չափաւորեցին իրենց օրինագրութիւնները, ու Պոնափաթ Պիոս Է պապին հետ գաշնադրութիւն մը ըրաւ:

(պիտի շարունակուի)

Բուրդ: Լինդրիայի մէջ է. 175-200 զուռու է խանթարը կաթէ:

Մեղրամոմ փոխանակութեանց լինդրիայի սրտ, ծախուով, սա ապրանքին գինը այսօր 940-955 զուռու էն աւելի չի կայ:

Լիֆիօն: Միշտ թուլ է. մէկ երկու սէփէթով կը ծախվի 65½-66 զուռու է չէֆին:

Եղան մորթ: Ըրէ օր իջնալու վրայ է, որովհետեւ Լաւրոպայէն եկած լուրերը սա ապրանքին վրայօք յաջող չեն, սա օրվան արժողութիւնը 5½-5¾ է օխան:

Տորոն: Պարսկա ապրանքը միշտ կուզվի. 245 զուռու է խանթարը ծախվեցաւ. միջակ տեսակներուն գինները քիչ մը թուլ են. 210-230 զուռու է ըստ տեսակին հազու թէ կը վաճառվին:

Թիֆթի: Սա բարակ ապրանքը կուզվի. մէկ մաս Սալախի թիֆթի եկաւ ու խկոյն 26 զուռու է չէֆին ծախվեցաւ. վարնոց ապրանքները ամենեւին չեն ուզվիր:

Փալամուտ: Միշտ կուզվի, բայց գիններուն նոր փոփոխութիւն մը չեղաւ:

Ղէհրի: Թուլ է, ու ուրիշ ապրանքաց հետ փոխանակութեամբ կը վաճառվի. սա օրվան արժողութիւնը 25-28 զուռու է օխան ըստ տեսակին:

ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ. Լ. Օրդերը շաբաթը անգամ մը կը տրվի:

Տարեկան ստորագրութեան գինը՝ 120 զուռու է, կանխիկ. ով որ ուզէ կրնայ ստորագրվի:

Իզմիր՝ օրագրութեան տպարանը:

Պոլսի՝ երկրորդ խանը Սոմախանց Սկրտի աղային գրատունը:

Պուրա՝ Քապաքճեան Սատթէոս ու Վրիդոր աղայից մաղաղան:

Ղէհրանդի Վաղաղանեան Կարապետ աղային մաղաղան:

Վասիլէ՝ Լիւրիայի մահախի լինդրիայի աղային գրատունը:

Յոպպէ՝ Վարութիւնեան Սուրատ աղային գրատունը:

Թիֆթի՝ Երեւան Վրիդոր աղային գրատունը:

Լիւրիայի Վաղաղանց Վարութիւն աղային մաղաղան:

Լին՝ Քապաքճեանց Վարութիւն աղային մաղաղան:

Տիւրքիայէր՝ Պարոն Վապիանոսին մաղաղան:

Լաւ՝ Պըրքընեան աղայ եղբարց մաղաղան:

Պաղտատ՝ Լինդրիայի առաջին թարգման աղայ Սալիկին տունը:

Վարէթ՝ Էրմաղանեան Վարդանեանց աղայ Վալատին վաճառատունը:

Թէհրան՝ Լապքիլեանց Թադէոս խանին բնակատունը:

Պոմպա՝ յարգի պարոնաց Լիւրիայի որդեաց և ընկերաց վաճառատունը:

Սիւկափոր ու Պաղափիա՝ յարգի պարոնաց Սէթ եղբարց գրատունը:

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՏԵՓԵՆՈՍԻ ՊԵՊՈՆԵԱՆ